

2011. június 1. szerda
 Márk evangéliuma 10,46–52

Kovács Krisztián

A vak Bartimeus meggyógyítása

^{10,46}Azután Jerikóba értek, és amikor Jézus tanítványaival és elég nagy sokasággal kifelé ment Jerikóból, egy vak koldus, Bartimeus, a Timeus fia ült az út mellett. ^{10,47}Amikor meghallotta, hogy a názáreti Jézus az, így kiáltott fel: "Dávid Fia, Jézus, könyörülj rajtam!" ^{10,48}Többen is rászóltak, hogy hallgasson, ő azonban annál inkább kiáltozott: "Dávid Fia, könyörülj rajtam!" ^{10,49}Jézus megállt és ezt mondta: "Hívjátok ide!" Odahívták a vakot ezekkel a szavakkal: "Bízzál! Kelj fel! Hív téged!" ^{10,50}Ő pedig ledobta felsőruháját, felugrott, és odament Jézushoz. ^{10,51}Jézus megkérdezte tőle: "Mit kívánsz, mit tegyek veled?" A vak ezt mondta: "Mester, hogy újra lássak." ^{10,52}Jézus ekkor így szólt hozzá: "Menj el, a hited megtartott téged." És azonnal újra látott, és követte őt az úton.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A helyszín

Érdeemes ennél a történetnél figyelmet fordítani a helyszínre, Jerikóra. Jerikó a pálmák városa. Jézus korában egész Palesztina legtermékenyebb és legkellemesebb vidéke volt. Ezen a szubtrópusi tájon építette fel Heródes luxuspalotáját, és a várost pazar fürdőhellyé fejlesztette. Amfiteátrum, lóversenytér, mesterséges tavakkal díszített hatalmas park vonzotta az embereket a híres oázis-

városba. Josephus Flavius isteni ajándéknak nevezi ezt a vidéket, s így ír róla „A zsidó háború” című művében: „Nem tévedünk, ha istenáldotta földnek nevezzük ezt a vidéket, ahol a legritkább és legszebb növények bőségben megtermenek. Más termények dolgában is alig van ehhez fogható tája a világnak: olyan dúsan fizeti vissza a föld a vetőmagot. Azt hiszem, ennek oka a meleg levegő és a pompás víz; amaz kicsalja a növényt és kifejleszti, a víz pedig erősíti gyökereit és ellenálló erőt ad neki nyáron, amikor a táj oly forr, hogy minden csak kínos-keservesen tengődik. Vize, ha napkelte előtt merítik, és a levegőn hagyják, nagyon lehűl, és külső levegővel ellentétes hőmérsékletű lesz, viszont télen langyos és fürdőnek nagyon kellemes. Sőt, a levegő is olyan enyhe, hogy az ottaniak vászonruhában járnak, amikor Júdeában mindenütt havazik.”¹ A mai aktualizálás és megértés szempontjából fontos lehet a kontraszt bemutatása: a fényűző környezet és az annak árnyékában meghúzódó emberi nyomorúság, betegség és tehetetlenség között.

Az időpont

A történet szempontjából fontos, hogy mindhárom szinoptikus evangélista közvetlenül a Jeruzsálembé való bevonulás előtt játszódik. Így tehát az értelme is a szenvedéstörténet szempontjából nyer igazán értelmet, és nem csupán gyógyítás- vagy csodatörténet szempontjából kell szemlélni.

Bartimeus

Az elbeszélés nézőpontja teljes egészében Bartimeus. Az események, megszólalások, reakciók az ő hite köré koncipálódnak. Megszólalása hitvallás. Ő az egyedüli, aki felismeri Jézus jeruzsálemi útjának eredeti intencióját. Úgy tűnik, hogy a vak lát egyedül – ő látja meg Jézusban a Messiást.² A történetnek tehát van egy individuális olvasata, amely szerint Bartimeus egzisztenciáján van a hangsúly, azon, hogy az ő további élete azon múlt, hogy lát-e vagy sem, illetve az Isten büntetése véget ér-e a számára, vagy pedig ezzel a teherrel kell tovább élnie, aminek ráadásul közösségi és kultikus következményei is vannak. Ugyanakkor a kollektív olvasat szerint a hangsúly nem a gyógyításon, és a meggyógyítottan van, hanem a gyógyítón, tehát Jézuson, így ez az olvasat szoteriológiai értelmet kap: így Bartimeus meggyógyulása azt jelképezi, hogy Jézus azért megy a keresztre, hogy a vakok lássanak, felismerjék őt és higgyenek.³ Bartimeus gyógyulása duplán érintette őt egzisztenciájában. Egyrészt visszakapta az élet méltóságát, teljességét, tehát szociálisan és kultikusan is éppé vált, ugyanakkor Jézus követőjeként csatlakozott azokhoz, akik Krisztus hívására igent mondtak, s ezzel teljesen megváltozott az életstílusuk.

¹ JOSEPHUS FLAVIUS: *A zsidó háború*, Budapest, Bibliaiskolák közössége, 1990, 318–321.

² DÓKA ZOLTÁN: *Márk evangéliuma*, Budapest, Ordass Lajos Baráti Kör, 1996, 231–233.

³ DÓKA: i. m., 233.

Látens követő – látens követés?

Bartimeusról sok Jézus által meggyógyított kortársához hasonlóan nem olvasunk többet az evangéliumokban. Azonban mindhárom szinoptikus evangélista megjegyzi, hogy a vak követte, (illetve a vakok követték) Jézust. „A "követte őt az úton" befejezés finom kontrasztot jelent a "menj el" hagyományos formulával szemben, amely a csodaelbeszélések jellemzője. Az igazi Jézus-követés nem kényszer, hanem a Jézus irgalmát megtapasztalt hit szabad döntése”- foglalja össze a történetet a Krisztus-követés aspektusából Dóka Zoltán.⁴ Gnilka szerint nem csupán formális követésről van itt szó, mert itt az *akoluthen* (követni) ige a legszorosabb értelemben szerepel: a Jézust követő ember egyben az ő tanítványa is. Az út, amelyre Jézussal együtt vállalkozik, a szenvedéshez vezető ösvény.⁵

⁴ DÓKA: i. m., 233.

⁵ GNILKA, JOACHIM: *Márk*, Szeged, Agapé, 2000, 578.

Prédikációvázlat

A helyszín: Jerikó a pálmák városa. Luxus környezet, jó klíma, igazi hely a kikapcsolódásnak, feltöltékezésnek, pihenésnek. De a jólét és a pompa árnyékában, az emberi élvezetek és szórakozás kapujában ott van a nyomor, az emberi elesettség, kirekesztés. Ott ül a vak Bartimeus, reménytelenül, összetörve, várva azt, hogy minden nap valaki megszánja. Ott ül, és vaksötétben töpreng élete lehetetlenségén, keserűségén, nyomorúságán, míg a körülötte elhaladók felelőtlenül és gondok nélkül töltik idejüket.

Mennyi minden lehet elrejtve vakságában. Mennyi mindenről marad le, aki vak. Abban az időben, ez nem csak betegség – Isten büntetése. Ezzel a kettős büntudattal kellett élnie. Testi és lelki betegség egyaránt meghatározta életét. Nem volt a maga ura, nem tudott egyedül menni igazán sehova. Nem tudott önmagától választani. Vak volt, tehetetlen, lelki és testi beteg. Mennyire közeli Bartimeus lelki állapota. Nem csak betegsége, sőt, talán az a legkevésbé. Sokkal inkább a lelki nyomorúsága, az érzések, emóciók, belső feszültségek állnak a ma emberéhez – mihozzánk is – közel. Sokszor tapasztaljuk: a körülöttünk élők jobban élnek, gondtalanabban, felszabadultak, nincs okuk a panaszra, de nekünk minden okunk meg van arra, hogy sírjunk és keseregjünk. Mi sem tudunk egyedül semmit sem igazán tenni.

A magány hatalmas ellenségünké válik. Félünk és rettegünk tőle. Ha bekövetkezik, nehezen tudjuk elviselni. A másira való utaltság rontja az önbecsülésünket. Már nem vagyok képes egyedül semmire, tehetetlen vagyok. Legtöbbször lelkileg van ez így, nem is igazából a testi rokkantságtól félünk, hanem a lelki cselekvésképtelenségtől, belső meddőségtől, magánytól. Kell egy másik, aki segít, meghallgat, felkarol. Akinek elmondhatom mindazt, ami fáj, ami aggaszt, amitől félek, s ami szorongást okoz.

Isten előtt nézve ezt a helyzetet, az Isten ember kapcsolatra levetítve: ez az állapot a bűnös állapot. Az Istent nem látó élethelyzet. Az Isten irgalmát még meg nem tapasztaló valóság. A reménytelenség ideje és állapota. A bűnbocsánat nélküliség helyzete. Egyedül nem tud az ember kilábalni belőle, nem tudja maga mögött hagyni ezt az élethelyzetet. Nem tud előbbre lépni, képtelen mankót és járókeretet készíteni magának. Nap mint nap, mint a kolduló vak, reménykedett az ember abban, hogy megszán bennünk az Isten – megbocsátja a vétkeinket. Az Ószövetségben ezt szolgálták az áldozatok. Ma a vallásos pótcselekvések teszik ugyanezt.

De Jézus arra megy. Bartimeus elkezdi reménykedni. Szíve talán gyorsabban ver, kapkodja a levegőt. Utolsó erejéből még megpróbál felállni. Átérti Jézus közelségében a lehetőséget, a fényt, a világosságot, az újra látás reményét. Átérti a bűnbocsánat, az isteni irgalom esélyét és lehetőségét. Azt, hogy van esély egy szebb és egy jobb, egy emberibb és egy élhetőbb életre. Semmi mást, de tényleg semmi mást nem kiált a vak ember: Dávid Fia, Jézus, könyörülj rajtam!

Ez a hitvallás és a bűnbocsánat nagyszerű ötvözete. A legőszintébb emberi vallomás. Nincs benne semmi panaszkodás, nem rója fel Istennek nyomorát, nem kéri számon élete sorstalanságát, nem ecseteli keserű tapasztalatait. Nem támaszt feltételeket, nem követelőzik, nem parancsol. Csak bűnbánatot tart. Beismeri, hogy könyörületre, megbocsátásra, irgalomra van szüksége az Istentől, Jézustól.

Csak annyit mond: könyörülj rajtam. Könyörülj rajtam, mert bűnös vagyok, mert egyedül nem vagyok képes magamnak megszerezni a bűnbocsánatot, az irgalmat, a reménységet, a jövőndőt. Ezt kell nekünk is megtanulni, ezt kell nekünk is megtenni. Csak ezt mondani Jézusnak: könyörülj rajtunk! Nehéz a ma emberének azt elfogadni, és állandóan azzal a nyomasztó tudattal élni, hogy bűnösök vagyunk, hogy vannak hibáink, hogy képtelenek vagyunk az igaz életre.

Mennyivel emberibb panaszkodni, sírni, jajgatni. Vádolni az Istent, kritizálni az isteni igazságszolgáltatást. Mint azt mondani, s azt belátni: valóban nyomorult bűnös emberek vagyunk. Valóban nekünk van szükségünk Jézus Krisztusra, a megbocsátásra, az irgalomra, a kegyelemre. Nem azért kell templomba járni, nem azért kell bűnbánatot tartani, Úrvacsorát vennünk, mert az Isten elvárja, mert ez a szokás, hanem azért, mert szükségünk van rá. Égető szükségünk van arra, hogy bocsánatot és irgalmat, reménységet és bizalmat nyerjünk az Isten előtt.

Bízzál, kelj fel, hív téged! Ezekkel a szavakkal vezetik Bartimeust Jézushoz! Ezekkel a szavakkal hív ma is bennünket Isten igéje a bűnbocsánatra, a változásra, az új élet lehetőségére. Elébe kell menni, el kell fogadni. Bartimeus követte Jézust az úton: menni kell utána. Nem lehet az irgalmat zsebre tenni, élni kell vele, és nem visszaélni. Mi is bízzunk, keljünk fel eddigi reménytelen és vak, Isten nem látó, vagy látni nem akaró életünkől, mert Jézus ma is, most is hív bennünket: egy szebb és egy jobb életre.